STRADA ICOANEI

Duduța Olian

Strada Icoanei și străzile din zonă sunt încărcate de istorie și cultură. Aici au trăit personalități ale culturii românești sau au păşit doar, pe aceste pietre, capete încoronate şi oameni importanți, figuri celebre.

Greu ne putem imagina că pe locul unde astăzi este Grădina Icoanei, odinioară curgea un râu, Bucureştioara, în care se scurgeau pârâiaşe zglobii. Şi totuşi aşa a fost!

Strada Icoanei, fostă General Lahovary, începe de la Grădina Icoanei şi sfârşeşte în strada Vasile Lascăr, fostă Galați. Arhitectura ei este un amestec de case foarte vechi, de 150–180 de ani, case Mitică (vagon, cu fațada spre curte, care fac farmecul orașului) şi case de oameni înstăriți, decente.

Biserica Dichiu era mult în afara Bucureştilor, pierzându-se printre lanuri de porumb şi vii. Biserica Dichiu nu poartă vreo pisanie sau inscripție din care să rezulte anul construcției sau numele ctitorului. Stilul este din epoca brâncovenească. După tradiție, primul ctitor ar fi fost un monah, care era „dichiu", adică mai mare peste călugării de la Sfânta Mitropolie, ajutat în osteneală de un bun creştin cu numele de Tărchilă, de unde şi numele de „Dichiu Tirchileşti" – cum ulterior s-a numit şi cartierul sau mahalaua care s-a dezvoltat în jurul bisericii. Biserica se crede că a fost construită între anii 1773–75 cu destinație schit de călugări, cu mult în afară de oraş. Cu timpul când orașul s-a întins, a fost transformată în biserică parohială cu o modificare a construcției, prin alungirea clădirii şi ridicarea unei turle de lemn (1880). I s-au făcut reparații interioare prin desfacerea tencuielilor până la cărămidă şi apoi pictată în întregime între anii 1949–53 iar în 1955 i s-au făcut şi reparații exterioare.

Este duminică. Pe stradă simt miros de ceară şi tămâie, iar cântările sfinte mă însoțesc până departe. Mai jos de biserică, la nr. 104, în fundul unei curți mari, o casă din cărămidă roşie. Aici a locuit prof. Filip, fost elev al lui George Enescu, la soția căruia, franțuzoaică, venea în vizită Maruca, soția lui G. Enescu. Peste drum a locuit prof. Dan Simionescu, numismat. În colț cu str. Leonida mai există fosta cârciumioară a lui Mohor, o casă scundă. Acum transformată în boutique, are aceeaşi uşă la intrare, aceleaşi obloane la ferestre, doar vopseaua gri este mai proaspătă. Vara, Mohor aşeza în curte câteva mese şi sub umbra teiului, în zilele fierbinți, clienții se puteau răcori cu un șpriț sau o bere la gheață. Teiul superb cu coroana lui bogată, umbreşte şi astăzi toată lățimea străzii. Aici s-a născut marea actriță de dramă Maria Mohor, soția lui Victor Ion Popa. Frumoasă, înaltă, subțire, actriță de mare sensibilitate şi forță dramatică, a jucat roluri importante în piese de O. Wilde, O'Neill. Căsătorită cu marele regizor, autor dramatic, director de teatru, au şi locuit pe str. Leonida, câteva case mai încolo de cârciuma tatălui ei. O boală grea a pus capăt prea devreme unei cariere strălucite. Mai încolo pe o ridicătură de pământ, o casă veche cu grădină cu trandafiri şi viță de vie. Proprietăreasa, când trăia, mi-a spus că această casă a fost construită în urmă cu 180 de ani. După decesul ei, casa este supusă unui proces de modernizare. Lemnul cald

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

şi nobil, dar prea vechi, este înlocuit cu materiale străine de sufletul nostru şi de sufletul casei.

În 1885, pe atunci colonelul Lahovary, mai târziu general conservator, îl roagă pe arhitectul Mincu să-i facă o casă în stil românesc. Dragostea lui Mincu pentru biserica Stavropoleos, îl face să folosească elemente ale acestui monument pentru Casa Lahovary şi „Bufetul" de la Şosea. Pe la sfârşitul anului 1886 casa este gata. Prin ea, a biruit stilul naţional în arhitectură. Succesul a fost enorm. Lucrarea produce senzaţie în cercurile

Desen de Alexandru Olian

Casa Lahovary

artistice. Au loc adevărate pelerinaje. „Am întrebuinţat policromia, care este în firea românului, declară Ion Mincu şi pentru aceasta am recurs, din motive de durabilitate, la faianţă..." Casa din str. Ion Movilă, colţ cu Icoanei, trădează simţul proporţiei şi al măsurii.

Piesa centrală a lucrării este pridvorul cu coloane de lemn. Stâlpii suportă trei arcuri, ca la „Bufet" şi Stavropoleos iar deasupra timpanelor punctate cu butoni mari de ceramică – în felul celor de la biserica episcopală de la Curtea de Argeş, care sunt din piatră – se întinde o friză lată în teracotă roşcat verzuie. Friza are ornamente florale şi heraldice. În interior, un hol mare cu plafon de sticlă. Plafonul este înconjurat de un chenar din lemn maro, sculptat şi înfăţişând figuri omeneşti, arme şi scuturi.

Casa a devenit spital. „Spitalul Cantacuzino". Căsuţa de alături este tot atât de veche ca şi casa mare, iar în curte erau şoproane pentru fân şi grajduri pentru cai, pentru că spitalul folosea pe vremea aceea ambulanţe trase de cai. În fundul curţii, acum este o clădire mare, interesantă, tot spital.

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

La nr. 19 putem admira casa Mareşalului Averescu donată apoi de el învăţământului.

În colţ cu str. Schitul Darvari o casă din anul 1903.

Schitul Darvari declarat monument istoric în 1992 a fost ridicat în anul 1834 de căminarul Darvari după cum glăsuieşte pisania de la intrare. El a fost construit ca paraclis, loc de rugăciune pentru membrii familiei şi apropiaţii ei. Era împrejmuit de ziduri groase iar în partea de nord s-au construit chilii. Între anii 1933–34 vechiul lăcaş este complet înlăturat şi se construieşte biserica în forma sa actuală, în stil oltenesc-muntenesc. În prezent în incintă s-au mai clădit un paraclis şi chilii. Curtea liniştită plină de verdeaţă şi flori îndeamnă la reculegere.

Mai sus pe str. Icoanei la nr. 16 o casă parohială din 1855.

Casa cu nr. 14 B ne aminteşte că aici a locuit actriţa Mimi Enăceanu, soţia lui Emanuel Filitti, rudă cu istoricul Ion C. Filitti.

Biserica Icoanei. Curtea ei mare, curată, luminoasă, parcă şi aerul este mai curat aici, oferă credincioşilor bănci pentru odihnă şi umbră. Lângă biserică, mormântul Generalului Ioan Odobescu (1793–1857), pe care odihneşte un coif uriaş.

Monument istoric din sec. al XVII-lea – Biserica Icoanei pe la 1681–82 era doar un mic schit de lemn. Către 1700 grija lăcaşului o purta David Corbea Ceauş venit din Braşov. El lucra la cancelaria domnească a lui Constantin Brâncoveanu unde a dobândit notorietate ca diplomat, fiind trimis în Rusia şi Polonia. Este probabil ca el să fi avut în apropiere case şi moşii, căci mahalaua din apropiere îi purta numele – Ceauş David. Un timp biserica a purtat acelaşi nume.

Uşa bisericii este veche, lucrată din tablă bătută cu ciocanul şi poartă semnătura făurarului.

Conform tradiţiei, icoana Maicii Domnului ferecată în argint şi lucrată de Filip Nicolau Argintarul la 1682, aflată azi în naos, ar fi fost dăruită de Constantin Brâncoveanu. De la ea cu vremea, a început să i se spună Biserica Icoanei.

Încet, încet mă apropii de Şcoala Centrală strălucitoare în soare, monument de arhitectură, altă realizare a arh. Ion Mincu.

Peste drum o adresă celebră, Icoanei 10. Casa în care a locuit cunoscutul critic de artă Petru Comarnescu. În curtea aceasta au păşit Mircea Eliade, Mircea Vulcănescu, Mihail Sebastian, Const. Noica, Dan Botta, Ion Barbu şi alţii. În această casă aveau loc discuţii aprinse de o savoare şi o eficienţă deosebită.

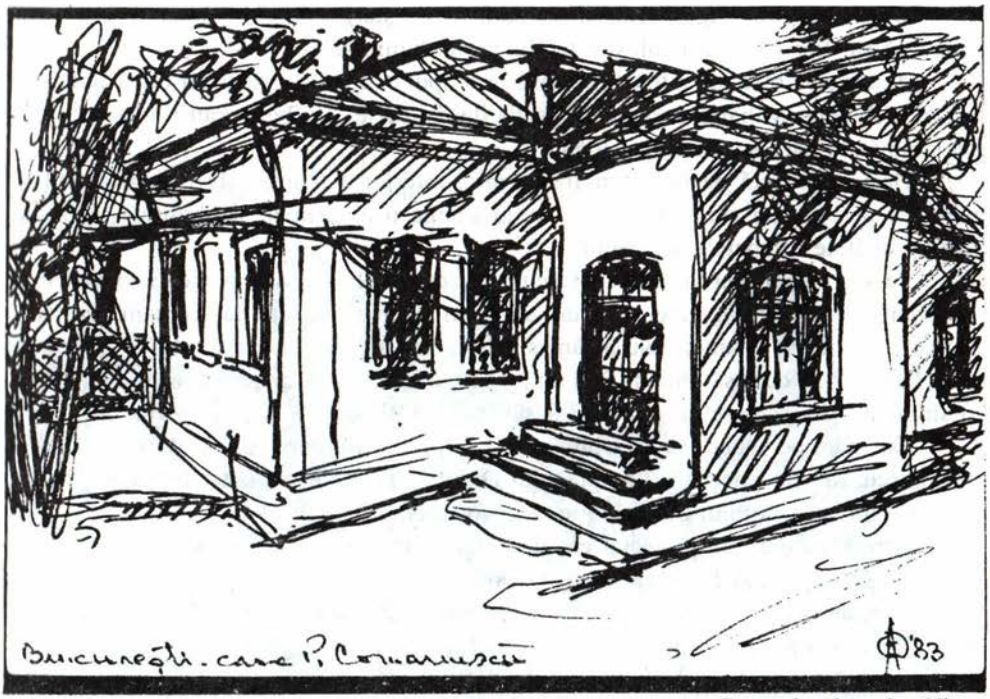
Dacă mă uit pe hartă, zona Grădinii Icoanei are formă de triunghi. Cineva l-a numit triunghiul culturii şi a avut dreptate. La baza triunghiului vedem casa Aura Buzescu, Teatrul Municipal sala Toma Caragiu şi Şcoala Centrală. Iar în vârful triunghiului Biserica Anglicană. În parc două statui: a lui G.C. Cantacuzino (sculptor E. Dubois, 1904) şi a unei femei cu doi prunci în braţe (sculptor I. Vlasiu).

Dacă mă abat doar câţiva paşi pe străzile laterale, alte case şi instituţii importante văd. Pe aici au mai locuit Caragiale, Ion Marin Sadoveanu.

Fosta şcoală de limbă germană Pitar Moş de pe str. cu acelaşi nume, astăzi găzduieşte Facultatea de limbă şi literatură străină. Pe str. Pictor Verona se afla casa în

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

care a locuit arh. Ion Mincu, iar casa Aurei Buzescu o putem vedea pe str. Louis Calderon, fostă Sahia, fostă Polonă, la nr. 82.

Desen de Alexandru Olian

Casa P. Comarnescu

Fetiţă săracă, ucenică la un atelier de croitorie, după mărturisirile ei, aflăm că şi-a dorit foarte mult să ajungă actriţă. Şi a ajuns! Şi-a lucrat singură o rochiţă albă, simplă şi s-a prezentat la examen la Conservator. A reuşit. Serioasă, muncind cu îndârjire, învingând toate greutăţile, ajunge una din cele mai mari actriţe ale teatrului românesc şi apoi cadru didactic.

Pe un teren incredibil de mic, în formă de triunghi, construită de un român, în stil neo-gotic, din cărămidă roşie, Biserica Anglicană formează o pată sensibilă de culoare în peisaj.

În 1900 Sir John Kenedy, ambasadorul britanic în România obţine din partea Primăriei Bucureştiului alocarea unui teren la intersecţia străzii Pictor Verona cu str. Xenopol. Primul serviciu religios s-a ţinut în biserica terminată în sâmbăta Paştelui (4 aprilie 1920). Până atunci slujbele se ţineau în clădirea din str. Olteni unde era sediul Misiunii Societăţii Evreilor Londonezi, apoi în str. Negustori.

Între Familia Regală a României şi Biserica Anglicană a existat o comunicare continuă. Pentru Regina Maria şi pentru doamna de companie erau totdeauna păstrate două locuri, Regina venind deseori la slujbă. Prinţesa Maria a asigurat 15.000 de lei din

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

fondurile de caritate ale Regelui Carol I. A mai donat 5.000 de lei pentru construirea unei orgi.

După moartea Reginei Maria un potir şi un ştergar au fost donate bisericii în amintirea sa. Ele sunt încă folosite la slujba de duminică.

Activitatea bisericii a fost întreruptă în timpul ocupaţiei naziste iar după abdicarea forţată a Regelui Mihai a urmat o perioadă de confuzie. Slujbele erau ţinute de preoţi din străinătate care se schimbau lunar.

Deşi construită pe un teren foarte mic, interiorul foarte sobru, pare destul de mare. Pe pereţii albi sunt câteva icoane, în stânga o orgă mică şi perniţele roşii stau cuminţi agăţate în spatele scaunelor.

Pe str. Pictor Verona fostă Mercur colţ cu str. Pitar Moş poate fi văzută casa superficial renovată, în care a locuit arh. Ion Mincu. Născut la Focşani, urmează arhitectura la Paris (numele său a rămas înscris în cartea de aur a Şcolii de belle-arte de la Paris). I se cere să rămână în Franţa, este onorat, cu o carieră băneacă asigurată, cu strălucite perspective de glorie şi desăvârşire. Călătoreşte mult şi revine în ţară.

Cumpără pe veci de la un arhitect casa de pe str. Mercur şi se căsătoreşte cu Eliza Dăscălescu, tot din Focşani, fiica poetului Dimitrie Dăscălescu, soţie frumoasă, care a sprijinit eforturile soţului cu discreţie şi devotament.

Arh. Mincu a mai proiectat capele la Cimitirul Bellu, a renovat complet Casele Vernescu, Monteoru şi Biserica Stavropoleos.

A muncit cu pasiune la proiectul Primăriei Capitalei care însă a fost realizată după planurile lui Petre Antonescu.

Proiectează în Parcul Ioanid un cartier pe care l-a botezat „Cetatea românească". Din acest proiect care nu s-a realizat, nu s-a mai păstrat aproape nimic. Desenele au pierit, sau sunt uitate undeva prin arhive sau vreun pod.

După cumpărare, Mincu îşi transformă casa încet, încet, într-un mic muzeu de artă veche românească. Au loc modificări la arhitectură. Colecţionează obiecte de artă potrivite cu personalitatea şi concepţiile lui artistice. Între salon şi sufragerie dărâmă peretele despărţitor. De plafonul albastru atârnă un uriaş candelabru de bronz. Grinda din lemn cu crestături ţărăneşti este sprijinită de două coloane, o replică miniaturală a coloanelor de la Antim. Tablouri, icoane pictate pe lemn, scoarţe vechi şi covoare Karamanlî. În vestibul o oglindă mare cu ramă de paltin, operă şi dar al lui Ştefan Mincu, fratele lui mai mare.

În această casă aveau loc serate unde se citeau pagini de lucrări originale, a recitat Nottara. Aici s-au perindat figuri cunoscute ale vieţii culturale bucureştene de la sfârşitul veacului trecut: Caragiale, Delavrancea, Vlahuţă, Grigorescu. Nicolae Petraşcu este prietenul lui apropiat şi viitorul biograf al lui Mincu.

Era profund cinstit şi corect. A călătorit mult prin ţară, privind atent arhitectura veche românească. (M. Caffé)

În discursul său cu prilejul banchetului pentru sărbătorirea celor 60 de ani de viaţă mărturiseşte printre altele: „Când m-am întors în ţară, singur cum mă simţeam, am răscolit şi am cercetat o bisericuţă... o casă veche... fleacuri de astea. Ele erau ca nişte

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

rădăcini puternice ale unui arbore rupt de furtună şi am încercat să-mi pun altoiul pe ele. Azi spre bătrâneţe, văd că altoiul s-a prins şi a dat roade şi că va ajunge departe... Dacă eu nu am putut să desăvârşesc acest vis măreţ de artă românească, doresc din tot sufletul ca elevii mei să o facă!"

Şcoala Centrală

De curând s-au împlinit 150 de ani de la înfiinţarea Şcolii Centrale, la început „Pensionatul Domnesc de Demoazele" 1851, proiect materializat de domnitorul Barbu Ştirbey (1849–1856).

Desen de Alesxandru Olian

Şcoala Centrală de fete (arh. Ion Mincu)

Până în 1890 şcoala a funcţionat într-o clădire închiriată pe timp de 6 ani, cu 400 galbeni anual pe Podul Târgului de Afară (azi Calea Moşilor nr. 132) apoi în casa doctorului Tunescu (azi dispărută) şi apoi din anul 1860 în palatul Ghica, pe str. Colţei, colţ cu str. Serafim.

Pentru realizarea Şcolii Centrale, Ministerul Cultelor şi Instrucţiunii Publice, cumpără terenul familiei Alexandru Odobescu situat pe str. Icoanei colţ cu str. Polonă, între grădinile Icoanei, Ioanid şi Filipescu.

Proiectarea şi construirea edificiului au fost încredinţate arh. Ion Mincu. Acesta a realizat un ansamblu arhitectural în stil românesc, luminos şi optimist. Proiectul a fost

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

semnat de Ion Mincu în 1886, în aprilie 1889 în prezenţa elevelor s-a pus piatra de temelie a noului local, iar în anul următor şcoala şi-a început activitatea sub conducerea Anei Iacobson.

Ion Mincu şi-a propus să evite atmosfera neprietenoasă din internate. Dacă exteriorul este sobru, interiorul este colorat, exuberant.

Pătrunzând printr-un vestibul boltit în galeria cu arcade, vizitatorul este învăluit în lumină.

Arcadele sunt de inspiraţie brâncovenească. Pot fi văzute motive florale realizate în faianţă policromă, aplicate pe timpanele dintre axe.

Pereţii sunt vopsiţi în roşu pompeian. Plastica bogată, luxuriantă a porticului-galerie înconjoară micul patio înverzit, în mijlocul căruia se înalţă un frasin cu o coroană bogată.

În clădirea numai parter, de alături, legată de corpul central printr-o galerie acoperită, a locuit în perioada 1912–1916 Barbu Delavrancea, Maria Delavrancea fiind directoarea şcolii, cu o scurtă întrerupere până în anul 1927.

În timpul celor două războaie mondiale a fost transformată în spital. Un timp şcoala s-a numit Zoia Kosmodemianskaia. Acum se numeşte din nou Şcoala Centrală şi continuă tradiţia marii şcoli româneşti din trecut.

Printre absolventele şcolii care au obţinut diplome şi titluri universitare sunt: Maica Smara (Smaranda Gheorghiu), Maria Cutzarida Crătunescu, Agatha Bârsescu, Constanţa Demetriade, Cecilia Cutzescu Storck, Floria Capsali, Maria Mohor, Catinca Ralea, Cella Voinescu, Ştefania Velisar Teodoreanu, Niculina (Nuni) Dona, Zoe Dumitrescu-Buşulenga, Wanda Sachelarie, Florica Dimitrescu Niculescu, Ala Jalea Popa, Olga Tudorache, Ileana Nicodim, Sofia Ogrezeanu Ionescu, Maria Virginia Andreescu Haret etc.

Din punct de vedere istoric această clădire este prima construcţie de proporţii, în stil românesc, a lui Ion Mincu, destinată învăţământului. (N. M. Cojescu).

SUMMARY

The Icoanei Street

The Icoanei Street and its surroundings are reference points in the history of Bucharest. The architecture in the area is a mixture of styles. Most of the houses here are 150–180 years old, charming, preserving the glamour of the life of yore, some – simple, others – sumptuous noble residences, among which the col. Lahovary house built in a neo-Romanian „Brâncoveanu" style, by the famous Romanian architect Ion Mincu; worth mentioning – the Darvari hermitage, the Girls' Central School (also built by Ion Mincu), the elegant Anglican Church, the Ioanid Park.

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro